

כנסת של אנשים

ובביקורת-עצמית גדירה, אמר: „אבורביעה ואני הם שני חברי-הכנסת היחידים שעדיין מסתובבים במיסדרונות ולא יודעים מה הם עושים כאן. כוונתו היתה לח"כ המאזר אבורביעה, נציג רשימת הבדווים של המערך. זה כימעט נכון. יפה, איש שמורות הטבע, עדיין תמה איך הגיע לכנסת, ולשם מה. חיי הכנסת אינם מעניינים אותו, הדיונים משעממים אותו עד דמעות, וכל המתרחש בבניין נראה לו כבדיחה תפלה. אפילו בשטח שבו יכול היה להביא לכנסת תועלת רבה — אקולוגיה, הגנת הסביבה — תרומתו היא אפסית. כחייל ממושע הוא בא לבניין, מצביע כשהוא נדרש להצביע, ומתעלם מכל השאר. יפה, לפחות, מורה במצב זה. כמה וכמה חברי-כנסת אחרים אף אינם מסוגלים לכך. הם מסתובבים בבניין ברוחות-רפאים, ואיש אינו יודע לשם מה נבחרו, ואיך, ומדוע.

באותה התייעצות החולית-למחצה הוזכרו שמות רבים. מה עושים בסיעת המערך אורה נמיר, למשל, או בני-ציון חלפון, מי שהיה סגן שרה-חקלאות בכנסת הקודמת, או אברהם גבלר, סגן-מזכיר המפלגה? לשם מה בא למוסד זה איש מפ"ם, מאיר („יודקס") תלמי? מי ומה זה אליעזר אבתכי במפד"ל — אדם שהעיתונות טועה באופן קבוע באיות שמו? מה עושים החיכים מטעם חרות — מתי דרובלס, שתפקידו היחיד, הוא לצעוק על פי פקודה בסערות מפוברקות, או מאיר כהן, או פסח גרופר? מי הם, בעצם, אלפי מוויאל וליאו דיציאן? מה עם יצחק פריץ מע"מ?

כך התמשכה הרשימה, ולבסוף הגיע הדיון למבוי סתום. פשוט אי-אפשר לבחור. תרומתם של כל אלה לכנסת היא אפס — אך האפסים רבים הרבה יותר. יש בכנסת השמינית לפחות ארבעים אנשים, שאילו בלעה אותם האדמה לא היה איש מרגיש בהיעלמם. גם לא הציבור. מבחינה זו, ייתכן שאף היה עדיין תקדים למצב הנוכחי. בתום מושב שנתי שלב, עדיין יש עשרות חברי-כנסת שהם ציבור פשוט אינו יודע את שמותיהם, לא כל שכן את מראה פניהם.

ר"צ: הסיעה שנעלמה

ה מצב אינו שווה בכל הסיעות. כמובן. יש גרועות יותר, ויש גרועות פחות. ייתכן שההבדל הבולט ביותר בין הכנסת הזאת לבין קודמתה הוא במעמדן של הסיעות הקטנות. בכנסת השביעית והשמינית נתנו הסיעות הקטנות ביותר את הטון, חלשו על החיים הפרי למנטריים, הפכו גם דיונים מישניים לאירועים מרתקים. הן התמחו בהעלאת נושאים שעניינו את הציבור. ושהסיעות הגדולות לא היו מעוניינות להעלותם. הן הפרו את כל מערכות הכניסת ברעיונות חדשים והצעות מעשיות.

התחילה בזאת סיעת העולם הזה—כוח חדש, בראשית הכנסת השישית. המרכז החופשי הצטרף לפעילות זו עם גירושו מגח"ל. שתי סיעות אלה הפכו את הכנסת השביעית למה שהיתה, עד שהסיעות הגדולות התאחדו נגדן והעבירו את חוק בדריעופר.

לכל זה אין זכר בכנסת השמינית. סיעת העולם הזה—כוח חדש הוצאה מן הכנסת ביום הבחירות, והמרכז החופשי איבד את ייחודו עם הצטרפותו לליכוד. הסיעות החדשות לא מילאו את החלל הריק. מפתיע ביותר הכישלון המדהים של סיעת ר"צ. לכאורה, היתה זו צריכה להיות הסיעה הפעילה והמרי-שימה ביותר בכנסת. היא חדשה ורעננה. אין לה התחייבויות קודמות. בראשה עומדת שולמית אלוני, שהיתה פעילה למדי בכנסת השישית, כח"כ המערך (מפא"י). בהיוו תה בשולי הקואליציה, היא יכולה עכשיו ליהנות משני העולמות. ואכן, רבים היו בטוחים שאחרי ניצחונה המפתיע בבחירות, תהפוך סיעת זו למוקד ההתעניינות בכנסת. שוב דבר כזה לא קרה. ר"צ לא הצביעה חותם על הכנסת אף ליום אחד. היא כאילו נעלמה, וזאת ידעה הכנסת שבאה אל קירבה. מה גרם לכך? תחילה הסתבכה שולמית אלוני

ח"כ ר"צ מואב, פרידמן ואלוני הגבירה המירשעת...

ח"כ מאיר פעיל הצבע והחן של קודמו...

ח"כ אהוד איזמרט יורשו של מורו ויריבו

ה ניראה כמו קטע אבסורדי במיוחד במדור 200 הארץ, או במישרד ניקוי ראש. ועדת-הכנסת התכנסה לשיבת-חירום, באווירה של משבר. על הפרק: שרה אמנו. המאורעות שאירעו — אם אומנם אירעו — לפני קרוב ל-4000 שנה, עמדו לגרום למשבר פרלמנטרי ראשון במעלה.

שורש המשבר בכנס נשים, שבו נאמו חברת-הכנסת גאולה כהן והשרה שולמית אלוני. כהן, הרואה את עצמה כיורשת דבורה הנביאה, קבעה בנאומה ששרה אמנו היתה, „האשה הגדולה שראתה את העתיד, ואשר אסרה על בנה יצחק לשחק ולהתרועע עם ישמעאל." על הטפה קנאית זו הגיבה אלוני בהיסטוריוסופיה משלה: „שרה, הגבירה המירשעת, אשר התעמרה בהגר בהיותה בהריון, ואחר-כך גירשה אותה עם ילדה למידי בר..."

הדברים פורסמו לפני שבועיים בדיעות אחרונות. מייד הודעו חברי-הכנסת הדתיים כנגד התבטאות נוראה זו של שרת-ממשלה בישראל. הם הגישו הצעה דחופה לסדרה-היום: דברי השרה על שרה.

בנייתו המאורעות שאירעו, לפני 160 דורות בערך, בבית אברהם אבינו. מה גם שקשה לתקנם עתה. אבל הדתיים לא נחו. הם עירערו על ההחלטה בוועדת-הכנסת. היה צורך בגיוס טוטאלי של חברי הוועדה מכל המפלגות, ואז נדחתה ההצעה על חודו של קול — 9 נגד 8. קומדיה זו, שאירעה בשבוע האחרון של המושב הראשון של הכנסת השמינית, מסמלת את אופייה של כנסת זו כולה.

מיסרד, קוריוז, לא שותף

מ מבחינה מסויימת, היה לכנסת זו מזל. בימה הראשונים נפלה המישמרת הוותיקה וקמה ממשלה בעלת הרכב חדש. לממשלה זו יש רוב זעיר, ועל כן נערכו בכנסת הצבעות רבות על חודו של קול. הדבר חייב את נוכחותם של כל חברי-הכנסת בבניין. על סדרה-היום של המדינה עמדו בעיות גורליות של מילחמה ושלוש. שחייבו הכרעות.

אתגרים אלה יכלו להעלות את הכנסת השמינית לרמה הרבה יותר גבוהה מקודמותיה, להפכה ל„פרלמנט גדול." אבל זה לא קרה. קרה משהו אחר נמרו: הנסיבות רק חיפו על מצבה העלוב של הכנסת, וסיפקו איזכור לסיעות הפרוטי-בושר ונחותות-ירמה.

הנוכחות הממונית של „ח"כים בכוננות" במיזון, חיפיה על העדרות חברי-הכנסת במליאה. ריבוי הוויכוחים ה„סוערים" על הנחלות ושלוש חיפה על מיעוט הדיונים על רפורמות בחוק ובסדר-השילטון. הסערות התכופות בחוד הסיעות עצמן חיפו על הרכבן העלוב. בסוף המושב כבר היה ברור שהירידה הי מתמדת של בית-הנבחרים, מכנסת לכנסת, לא נעצרה, אלא להיפך. הכנסת השמינית עלובה מקודמתה. הממשלה ראתה בה מיסרד, ולפי עמים גם קוריוז — אך לא שותף שיש להתייחס אליו כרצינות.

נשמות מועות במיסדרון

כ מה ימים לפני סוף-המושב ישבו חברי-כנסת אחדים במיזון, ודנו — כדרכם של חברי-כנסת — בבעייה מרתקת: איזה חברי-כנסת השפיע פחות מכל אחר על פעולת הכנסת השמינית? ההכרעה היתה קשה מאד, כי יש ח"כים שלא עלו על הדוכן אפילו פעם אחת בכל שמונה חודשי קיומה של כנסת זו, שלא תרמו דבר לדיוני הוועדות, שהם מעין „נוכחים נפקדים." מישו הזכיר את אימרתו של ח"כ אברהם יפה, האלוף (מיל.) גדול-המידות, המייצג של „התנועה למען ארץ-ישראל השלמה" בליכוד. יפה, המחונן בחוש-ההומור